

Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Dato: 30.10.2020

Vår ref: 20/04307-3

Deres ref:

Høringsuttalelse fra Nidaros bispedømmeråd – Endringer i kirkeordningen og enkelte andre regler

Det vises til høringsnotat av 24. september 2020 vedrørende forslag til noen endringer i kirkeordningen samt enkelte andre regler. Nidaros bispedømmeråd behandlet høringen i sitt møte 29. oktober 2020 i sak nummer 73/20, og har vedtatt følgende hørings svar:

Endringsforslagene kommer som følge av at den vedtatte trossamfunnsloven skiller seg fra forslaget i departementets høringsnotat fra 2017. Kirkeordningen, som ble vedtatt i mars 2019, bygger på forslaget, men endringene i det endelige vedtaket til trossamfunnslov fra april 2020 medfører altså behov for enkelte endringer. Samtidig foreslår Kirkerådet endring i regler for bruk av liturgiske klær på bakgrunn av kirkefaggjennomgangen våren 2020.

Følgende regelendringer berøres i høringsnotatet, og behandles punktvis i høringsuttalelsen:

1. Fjerning av tillegget om at Kirkemøtet fastsetter nærmere bestemmelser for tilpasninger i kirkelige fellestråd (kirkeordningens §8).
 2. Regler for konsekvenser av brudd på forvaltningsmessig taushetsplikt for demokratisk valgte medlemmer av rådsorgan (kirkeordningens § 10)
 3. Regler for konsekvenser av brudd på trossamfunnslovens § 6 (alvorlige krenkelser av andres friheter) for demokratisk valgte medlemmer av rådsorgan (kirkeordningens § 10)
 4. Fjerning av Kirkemøtets myndighet til å gi økonomiregler for soknets organer (kirkeordningens §§ 12 og 17)
 5. Endring av klageordning og saksbehandlingsregler for ombygging og utvidelse av kirker (kirkeordningens § 23)
 6. Endringer for regler om inn- og utmelding – rettslig status samt tillegg om registrering og avregistrering av tilhørige (Kirkemøtets regler iht. kirkeordningens § 4)
 7. Opphevelse av egne regler for Bispemøtet (iht. kirkeordningens § 31)
- og
8. Endringer i regler for bruk av liturgiske klær (forenkling av godkjenningsordning for stola)

1. Fjerning av tillegget om at Kirkemøtet fastsetter nærmere bestemmelser for tilpasninger i kirkelige fellesråd (kirkeordningens § 8)

Kirkeordningens § 8 gir regler for soknets organer og i fjerde ledd finner vi bestemmelser for etablering og omgjøring av området for kirkelig fellesråd.

I prosti hvor ikke alle sokn hører til samme kommune og i andre tilfeller der det ligger til rette for det, kan Kirkerådet etter nærmere bestemmelser fastsatt av Kirkemøtet samtykke til etablering av kirkelig fellesråd som omfatter flere kommuner. I kommuner med særlig mange sokn kan Kirkerådet etter nærmere bestemmelser fastsatt av Kirkemøtet også foreta andre tilpasninger av bestemmelsene om kirkelig fellesråd.

Høringsnotatet anser det som nødvendig at Kirkerådet må fastsette nærmere bestemmelsen om disse forholdene, og mener de understrekede setningene (over) i loven bør fjernes. **Nidaros bispedømmeråd slutter seg til vurderingen.** Etablert forvaltningspraksis i slike saker tilsier at berørte instanser uansett blir hørt, og det synes nødvendig byråkratisk å utarbeide et eget regelverk for dette, særlig siden slike beslutninger uansett kun gjøres på bakgrunn av grundig behandling i berørte organer, og dessuten vil være skjønsmessig vurdert. Objektive kriterier for slike forhold virker derfor også noe uanvendelige.

2. Regler for konsekvenser av brudd på forvaltningsmessig taushetsplikt for demokratisk valgte medlemmer av rådsorgan (kirkeordningens § 10).

Og

3. Regler for konsekvenser av brudd på trossamfunnslovens § 6 (alvorlige krenkelser av andres friheter) for demokratisk valgte medlemmer av rådsorgan (kirkeordningens § 10)

Fra 1. januar 2021 er det ikke lenger lovbestemt at forvaltningsloven skal gjelde for kirkelige organer. Selv om kirkeordningens § 42 første ledd fastsetter at den skal gjelde for virksomheter som drives av kirkelige organer, foreligger likevel ingen sanksjonsmuligheter for brudd på disse reglene for kirkelige organer. Høringsnotatet foreslår en endring i kirkeordningens § 10 som regelfester slike sanksjoner (brudd på taushetsplikten medfører å bli fratatt rådvret). Et slikt vedtak om å frata et demokratisk valgt medlem tillitsverv er inngripende og de må etableres klageadgang. Høringsnotatet angir Den norske kirkes klagenemd som naturlig klageinstans.

Nidaros bispedømmeråd slutter seg til behovet for regelfestet sanksjonsmulighet for de tilfeller av brudd på taushetsplikt innenfor virksomhetens organer som ikke dekkes av andre regler, og støtter forslaget om Klagenemda som klageinstans.

§ 6 i Trossamfunnsloven inneholder en bestemmelse om at staten kan nekte eller avkorte tilskudd til trossamfunn som «på ... alvorlig måte krenker andres rettigheter og friheter». Loven konkretiserer også flere slike forhold, og gjelder både om samfunnet selv eller enkeltpersoner på vegne av det utøver slike forhold. Bestemmelsen gjelder også Den norske kirke (jfr. §14 i trossamfunnsloven). Også her er imidlertid muligheten til sanksjonering av rådsmedlemmer som bryter § 6 begrenset, og Kirkerådet foreslår et nytt § 10 fjerde ledd for å kunne treffe vedtak om sanksjoner. I dette tilfellet er det imidlertid ikke rådet selv, men kirkerådet som treffer vedtak. Det er naturlig. Kirkerådet har ansvar for forvaltningen av det statlige tilskuddet, og dessuten kan det tenkes tilfeller hvor flertallet i et helt råd gjør beslutninger som er i strid med bestemmelsen. Også her er vedtaket såpass inngripende at et det er behov for et klageorgan, og også her synes Den norske kirkes klagenemd å være naturlig adressat.

Nidaros bispedømmeråd slutter seg også til behovet for regelfestede sanksjonsmuligheter ved brudd på trossamfunnslovens § 6.

Nidaros bispedømmeråd stiller imidlertid spørsmål ved to forhold i etableringen av slike regler. For det første mener Nidaros bispedømmeråd at § 10, etter innskrivningen av slike regler, blir i overkant omfattende. Regelen dekker etter dette svært ulike former for uttreden fra menighetsrådet, og siden forslagene til endring nå er basert på uønskede og ulovlige forhold, anser rådet at disse sanksjonsreglene kanskje kunne vært skilt ut i en egen paragraf (eller kapittel). Det er også uheldig at alle disse i foreslått form nå er lagt under paragrafer som omtaler menighetsrådets virksomhet (tittel på § 10 er Uttreden av menighetsrådet i valgperioden). Siden reglene også har virkning overfor bispedømmeråd (§ 24 tredje avsnitt) og Kirkerådet (§ 29 andre avsnitt) og dessuten indirekte gjelder for fellesrådets virksomhet, ville det kanskje være både redaksjonelt og pedagogisk hensiktsmessig å skille ut slike bestemmelser i egen paragraf eller kapittel i kirkeordningen.

Bispedømmerådet er også usikker på om formuleringen om at «det legges til grunn at» med tanke på vurderingen av bruddet i regelforslaget, er godt. Sannsynlighetsovervekt er et krevende stykke juridisk skjønnsarbeid, og det er også uklart hvor sterk denne sannsynlighetsovervekten skal være. 51% mot 49% synes som utilstrekkelig for å legge noe til grunn. Det er også usikkert om de kirkelige organer besitter tilstrekkelig kompetanse til å vurdere sannsynlighetsovervekten i slike tilfeller, og dermed er kanskje ikke rettsikkerheten godt nok ivaretatt, tross klageadgangen som følger av en slik beslutning. Et vedtak om å bli fratatt rådvrevet vil være stigmatiserende uavhengig av hvorvidt en eventuell klage tas til følge eller ikke. Eventuelle sanksjonsvedtak kan uansett prøves for klagenemd med «betydelig juridisk kompetanse» og man må forutsette at rettssikkerhetsprinsippet om sannsynlighetsovervekt vil praktiseres der og over tid skape forvaltningsmessige tendenser eller presedens på hvordan denne sannsynlighetsovervekten skal oppfattes og praktiseres. Nidaros bispedømmeråd foreslår derfor at formuleringen «det kan legges til grunn» strykes fra forslaget til nytt fjerde ledd i kirkeordningens § 10.

I lys av begge disse forslagene må det gjøres endringer i kirkeordningens § 33 som lister opp klagenemdas oppgaver. Disse er av redaksjonell karakter og følger endringene i andre lover.

4. Fjerning av Kirkemøtets myndighet til å gi økonomiregler for soknets organer (kirkeordningens §§ 12 og 17)

Nidaros bispedømmeråd slutter seg til høringens forslag, og har ingen øvrige kommentarer.

5. Endring av klageordning og saksbehandlingsregler for ombygging og utvidelse av kirker (kirkeordningens § 23)

Kirkeordningens § 23 fastsetter at «Ombygging og utvidelse av kirke skal godkjennes av biskopen etter nærmere bestemmelser om saksbehandling og klageadgang fastsatt av Kirkemøtet». Kirkerådet foreslår at paragrafen også bør konkret fastsette klageinstans samt gi noen hovedprinsipper for saksbehandlingen. I dag er det departementet som gir utfyllende bestemmelser, og som derved har et overordnet ansvar i disse sakene. Et nytt klageorgan vil få tilsvarende myndighet. Høringsnotatet foreslår Kirkerådet som klageinstans.

Nidaros bispedømmeråd mener imidlertid Den norske kirkes klagenemd bør være klageinstans. Kirkemøtet har av prinsipielle grunner tidligere lagt vekt på å unngå at biskopene havner i et underordningsforhold til Kirkerådet. Rådet ser ikke at dette er en sak der det er naturlig å fravike prinsippet. Selv om klagenemda ikke nødvendigvis har kompetanse på bygningsfaglige eller arkitekturhistoriske temaer, kan den hente denne kompetansen gjennom administrativ bistand og saksutredning. Det prinsipielle myndighetsforholdet mellom biskoper og Kirkeråd bør veie tyngre enn de praktiske utfordringene i denne saken, og Nidaros bispedømmeråd foretrekker derfor at det legges til rette for saksgang som gir klagenemda myndighet til å forvalte de utfyllende bestemmelser

det er behov for. Kirkerådet vil likevel kunne gi saksbehandlingsregler knyttet til slike klagesaker, og fungere administrativt på saksfeltet.

6. Endringer for regler om inn- og utmelding – rettslig status samt tillegg om registrering og avregistrering av tilhørige (Kirkemøtets regler iht. kirkeordningens § 4)

Reglene for innmelding og utmelding i Den norske kirke er fastsatt i forskrift, men fra 1. januar 2021 gjelder disse ikke lenger, og bestemmelsene må være regler fastsatt på ulovfestet grunnlag. Kirkeordningens § 4 fastslår at Kirkemøtet fastsetter regler for inn- og utmelding samt for registrering av tilhørighet i den norske kirke. Kirkerådet foreslår å i hovedsak videreføre innholdet i forskriften med noen små endringer.

Nidaros bispedømmeråd slutter seg til endringsforslaget i høringen, men stiller spørsmål ved revisjonsforslag nummer 2. om at reglene skal ha et punkt om at den som melder seg inn om mulig skal gi opplysninger om mobilnummer og epostadresse. Dette bør ikke stå i regelverket, men kan løses i praksis ved at innmeldingsskjemaet (elektronisk eller annet) inneholder felt for utfylling av disse opplysningene som en frivillig utfyllingspost.

7. Opphevelse av egne regler for Bispemøtet (iht. kirkeordningens § 31)

Nidaros bispedømmeråd slutter seg til høringens forslag, og har ingen øvrige kommentarer.

8. Endringer i regler for bruk av liturgiske klær (forenkling av godkjenningsordning for stola)

I dagens regelverk er biskopen bemyndiget til å godkjenne stoff og utførelse for alba samt stoff, farge og symboler for stola. Biskopen kan legge saken frem for Kirkemøte til uttalelse. Utvalget for gjennomgang av kirkefagforvaltningen har avgitt en rapport som mener at det er tjenlig å standardisere godkjenningsordninger. Utvalgets rapport har fått bred tilslutning i høringsrunde. På bakgrunn av dette fremmer Kirkerådet forslag om et forenklet regelverk for stolaer. Endringen består primært i at biskopen nå kun trenger å orienteres om stolautformingen (innenfor regelverket) og slipper saksbehandling og godkjenning av den enkelte stola. Biskopenes kan gjennom sin tilsynsrolle også godkjenne stolaer utenfor veiledningen. Høringen presiserer også at Kirkerådets veileder må forelegges bispemøtet siden utformingen av slike symboler kan sies å være av læremessig karakter. Forslaget er ressursbesparende og ivaretar biskopens rolle og **Nidaros bispedømmeråd slutter seg til forslaget.**

Med vennlig hilsen

Steinar Skomedal
Stiftsdirektør

Håkon D. B. Olaussen
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Kirkerådet

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO